

LIBURUAK

KATTALIN'EN GOGOETAK. P. Arradol. Bayona, 1955.

Benetako liburu bitxia. Gure egunetan gutxi, oso gutxi bezelakoa.

Egunean-eguneango notatxo batzuek dirala Kattalin'en go-goeta oiek, esan du norbaitek... Ai! olako notatxo asko bagenezuzka gure Literatur-soroan!

Egunoroko notatxoak: ori bai... Estilo bat da guzti ori. Gure artean asko-asko erabilli izan ez dan estilo bat, idaztankera bat. Frantzi-aldean *recit* esan oi zaiona, eta ango erderaz asko ta asko erabiltzen dana. Ain xuxen gure Liburu Bayona-aldekoa da. Eta ez dirudi gaizkixe xurgatua daukanik egilleak estilo xarmant onen gun xamur ta ixuri ezta.

Egunoro-egunoro, irazean eta bat ere gertakizun-gabe bezela idazten diran uskeri batzuek, baserriko etxeoandre baten egunoroko uskeri batzuek dira... Bañan ñolako uskeriak! eta nola aukeratuak! eta nolako poliki edatuak, edo-ta laburtuak, neurtuak... Egunean berrogei bat errenkada, bi orri-aldean. Eta beti berdin. Nolako lana eskatzen duan aukeratze ta laburtze onek!

Etxeko gora-berak, egunoroko gora-berak... Bañan etxea, gauza sakratua bait-da, gauza kutuna; biotz eta adimen berezia eskatzen duan zera bait-da etxe baten gobernu. Amak beste inork ondo ez dakian gauza. Ama baten esku me ta emea bear bait-da gobernu sakratu ortarako.

Ala ere, ez da ama, ez da emakume ere gure Liburuaren egillea. Ortan dago berorren arritzekorik aundiena. Gure P. Arradoi ez da emakume; gizaseme baizik. Apeza gañera, eta goi-mallako apeza. Bañan ama-biotzaren ezaguntzalle bortitza: ori bai. Eta

ala bear ere olako ama-*recit* kutun bat, orren txukun ta orren egoki egiteko.

Kattalin'en Gogoeta oietan, ez da, egilleak ukitzen ez duan arazorik, etxeoandre baten egitekorik. Etxea, senarra, umeak, eskola, lenengo Jaun artzea, iganderoko Meza, olloak, baratza, gizonaren tabako-xorta, auzokoen bearretako laguntza, erriko esa-mesak, Accion Catolica, deporteak... nik al-dakit zenbat geiago? Eta dana ain egoki ta ondo neurturik 100 orrialde ta 50 capitulotan...

Ai, gipuzkoerara itzulirik balego olako bitxi polita!... Ba'degu egiteko asmo. Jaunak nai dezala lenbaitlen dedin.

Bitartean bijoakio P. Arradoi'ri gure bejondaizularik bero ta bearena. Eta, arren ta arren, ez dezala erdoillatzerat utzi orren balio aundiko bere idazkortz ori. Emaigula aldiz-aldiz, emaiola gure Literaturari eta animen onari, olako beste liburutxo zenbait. Ez bait-duke kalterik iñok.

M. L.

SALLE'KO JOAN BAUTISTA DEUNAREN BIZITZ LABURRA.
K. I. A. Irun - Learla.

Laburra, berak dion bezela. 12 orrialde. Bañan tiradaz ez ain labor, gure artean oitzen danarentzat. *Amabost milla* ale. Ederki da.

Ederki, gauza bera berez. Eta ederkiago oraindik, eredu ta ixpillu bezela. Ejemplu ederra benetan beste askorentzat. Euskalerriko ume ta gazteen artean Santu aundi baten bizitzaren berri zabaltzeko, euskerazko idaztitxo polit bat. Edergarriz ondotoxo apaindua. 15.000 aletan, an ta emen egan banatua... Ikasgarria benetan. Ejemplu bikafia. Bañan ez bait-da orain-oraingoa Lasalletarren gure Erriarenganako itzal on ta maitetasuna.

Urte askoan olaxe!

M. L.

NORA? Irun'go Salletarren Nobiziaduko illerogo Aldizkaria.

Bigarren urtea. Irugarren zenbakia... Bai al-zenekian zuk, irakurle?... Orra ba. Irun'en euskerazko Aldizkari Revista bat, orain iru urte asia.

Eta nolakoa? Ez orri-askoduna; ez bear ere Nobiziadu bateko berriak-eta emateko. Bañan polita, bai. Tximeleta, pinpiriña, pinpilinpauza iduri. Orri bi. Egan egiteko naikoak, eta egoki-egoki. Ondo betetzen jakin bear, ezik. Eta orixe du, ain xuxen, gure iritziz bere egokitasunik ederrena gure NORA?k. Ondotxo betea. Danetik pixkat, berak dion bezela.

Urte askorako.

M. L.

* * *

Eta Irun'go gauzak aipatu ditugun ezkeru, aipa dezagun bes-tetxo bat ere. BIDASOA. Au ere euskeraz... Illabete batzuek ba'dira, asteroko onek ere euskerazko atal bat, zati bat, ekarri dakarrela. Eta oso ederki ekarri ere. Emilio Mas, Ayalde, Bitaño-Echebarria azaltzen zaizkigu noiz-nai beren euskerazko lanak —lan politak— erakusten dizkigutela...

Abejondeizutela! Zuek bezelako asko balego Gipuzkoa'ko zen-bait erritan...

M. L.

LILI TXURIA ODOLETON. Aita Sorarrain. Arantzazu Argi-taldaria, 1955.

Lastima aundia, pixka bat lentxeago ez azaldua! Ez, orain egoki ez datorrelako; beste izkuntzetakoak euskaldunoi aurrea artu digutelako baizik. Ez bait-ziguten artu bear, odoletan itota-ko Lili txuri ori euskaldun bat izan-da. ...Sondika'n jaioa; napar ta bizkaitar baten alaba... Zubiri'tar Iokiñe izenez.

Dana dala, Aita Sorarrain'ek bete du utsunea. Eta lenago ez betea, ez da aren errua. 1955'gnean argitaratutako Liburua, 1952'gn. Abendu'z amaitua zuan egilleak. Ez bait-da argitaltze-gai ontan nai dan guztia egiterik.

Eta zer nolakoa egin du, ba, oraingo liburu au gure A. Sorarrain alkizatarrak? Jatorra. Bere bestea bezela: Sta. Maria Go-retti'rena bezela. Argia idazkera ta estiloz. Ondo ornitua gauzaz ta pentsamentuz. Ariña. Ezpañetan irri bat aldiz-aldiz. Gaiaren ederrez ukitua biotza...

Gu ortarako nor bagina, aolku ta itz on bat esango genioke belarri-ertzeru A. Sorarrain'i. «Aita Sorarrain: zure euskerak, eder ta txairu ta egoki izateko, ez du batere retorika-billa ibilli

bearrik. Etzaitzezela, beraz, figura-retorika-billa saiatu idazten dezunean. Utziozu idazkartzari lasa-lasa dabillen bere bidean. Beti ere Alkiza gogoan, Arantzazu'ko ikastola jakintsuak baño areago ta gogoanago. Bear bada, Arantzazu'ko Ikastoletan ardoari «matsaren odola» esaten erakutsiko zizuten? Zuk esaiozu ardoari «ardoa» ta ogiari «ogia», eta askotaz ere obe izango dezu». Orra nere aolku ta itz ona.

Ez det esan nai, gure idazle gaztea gauzak zearka-mearka esateko bide ortan nabarmenegi dabillenenik. Ia beti gauzak zuzen ta garbi esaten ditu. Eta ola ondo, Bañan aldiz-aldiz ikastolusai pixka bat, barrokismo-kutsu pixka bat —ez bait-da arritze-ko— dario liburuari.

Uskeriak dira, bañan, orra olako zer-edo-zer:

«Erri bat euskaldun dan ez dan esateko, *iru izar auen kiñua* bear-bearrekoa zala: pelota-lekua, Eliza ta Kanposantua»... iru gauza bear dituala soil-sollik esan bearrean. Illak «lurraren maizter» dirala, lurpean daudela esateko. «Bertako Eliza bota zanean, Bizente Zubiri'k *zuritu zuan* paga-bearra», zorra ordaindu zuala esan bearrean... Eliza ta obraz mintza dalarik, *zuritu* aipatzean, bai-bait-dirudi letxada-edo aipatzen dala, ta ez zorra-ordaintze-konturik...

Ez dala ezer?... Ez; zakukizko soñeko baldar batean koipezetaka bat ez da ezer. Bañan oial ederrezko jaka bat eta zakukizko soin baldar bat, ez bait-dira berdin.

Dana dala, Aita Sorarrain, gaztea da oraindik. Eta ba'dakigu ez digula zaizki artuko zaharragook bere onez diotsagunik. Eta ola obe.

M. L.

